

აჭარის საფარი ტყეების ბიომრავალფეროვნების და სტრუქტურის
შედარებითი ანალიზი

ნაზი ქიტოშვილი

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებისა და მედიცინის ფაკულტეტზე
ბუნებათსარგებლობის მაგისტრის ხარისხის მინიჭების მოთხოვნის შესაბამისად

ბუნების დაცვის და მეტყვევობის სამაგისტრო პროგრამა

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ვასილ მეტრეველი

თანახელმძღვანელი: ირაკლი გორაძე

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2026

განაცხადი

როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

ნაზი ქიტოშვილი

15 ივნისი 2026

აბსტრაქტი

ადგილობრივი თემის მიერ ტრადიციული (ჩვეულებითი) სამართლის მიხედვით დაცული ტყეების ინტეგრირება თანამედროვე კონსერვაციის ქსელებში ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებისა და კლიმატის ცვლილებასთან ბრძოლის ეფექტურ მექანიზმს წარმოადგენს. საქართველოში თემის მიერ დაცული წმინდა ტყეები გვხვდება აჭარაში, საფარი ტყეების სახით, ხოლო აღმოსავლეთ საქართველოს მთიან რეგიონებში - ხატის ტყეების სახით. წარმოდგენილი კვლევის ფარგლებში, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე, შემთხვევითი შერჩევის პრინციპით განსაზღვრულ 29 წერტილში შევისწავლეთ საფარი ტყეების ბიომრავალფეროვნება და სტრუქტურა. კვლევის პროცესში გამოვიყენეთ ტყის ეროვნული აღრიცხვისა (NFI) სავსე მეგზურის მეთოდოლოგია. ჩვენ მიერ შეგროვებული ინფორმაცია შევადარეთ ტყის პირველი აღრიცხვის მონაცემებს, რომლებიც, თავის მხრივ, აჭარის დაცულ ტერიტორიებად და სამეურნეო ტყეებად დაყავით. კვლევის მიზანს მენეჯმენტის სამი განსხვავებული მოდელის ურთიერთშედარება წარმოადგენდა. მიღებულმა შედეგებმა ცხადყო, რომ ადგილობრივი თემის მიერ დაცული ტყეები კონსერვაციულად უფრო ხელსაყრელ სურათს ქმნის, ვიდრე სახელმწიფო დაცული ტერიტორიები. მიუხედავად მცირე ფართობისა და ფრაგმენტულობისა, თემის მიერ დაცული ტყეები უმნიშვნელოვანეს როლს ასრულებს რეგიონში სოციო-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებისა და მაღალი ეკოსისტემური ღირებულებების შენარჩუნების თვალსაზრისით.

საკვანძო სიტყვები: საფარი ტყე, აჭარის დაცული ტერიტორიები, NFI, ტყის მენეჯმენტი, თემის მიერ დაცული ტყეები, წმინდა ტყეები.

Abstracts

Integrating community forests into modern conservation networks represents an effective mechanism for biodiversity preservation and climate change mitigation. In Georgia, sacred forests protected by local communities are found in Adjara as "safari forests" (shelterwood/sacred groves) and in the mountainous regions of Eastern Georgia as "khati forests" (shrine forest). Within the scope of this study, we assessed the biodiversity and structure of safari forests across 29 randomly selected sampling points within the territory of the Autonomous Republic of Adjara. The methodology used for the research was based on the National Forest Inventory (NFI) field guide. The collected data were compared with the data from the first National Forest Inventory, which were further categorized into Adjara's protected areas and commercial (managed) forests. The study aimed to compare these three distinct management models. The results demonstrated that forests protected by local communities present a more favorable conservation status than state-protected areas. Despite their small area and fragmentation, community-protected forests play a crucial role in improving the socio-economic conditions of the region and maintaining high ecosystem values.

Keywords: Safari forest, Protected areas of Adjara, NFI, Forest management, Community conserved forests.